

Om åtgärder för avhjälpan av bostadsbristen.

Till stadsfullmäktige i Malmö.

Medan världskrigets följder med avseende å folknäringens tillgodoseende här såsom annorstädes framträdde omedelbart efter krigsutbrottet, har krigets inflytande på bostadsfrågan helt naturligt mera småningom gjort sig gällande. Då emellertid produktionen av smärre bostadslägenheter sedan hösten 1914 varit här i landet så gott som helt och hållet avstannad, har allmänt i stadssamhällena börjat framträda verklig brist på dylika lägenheter. Ehuru denna brist synes mångenstädes redan hava antagit synnerligen hotande dimensioner, hava några tecken till effektivt avhjälpan av densamma genom byggnadsverksamhetens återupptagande hittills icke visat sig. Anledningen till detta förhållande torde främst vara att finna i den oerhörda fördyring av byggnads-materialier, som kriget åstadkommit.

De sålunda rådande beklagliga förhållandena å bostadsmarknaden, vilka i synnerhet drabba städernas mindre bemedlade befolkning, hava föranlett, att spørsmålet om finlandet av utvägar till avhjälpan av åtminstone de mest överhängande svårigheterna påkallat uppmärksamhet från såväl regeringens som stadskommunernas sida. Drätselkammaren vill härutinnan erinra om de förslag till åstadkommande av tillgång å billigare byggnads-material för de nödvändigaste byggnadsföretagen, som på regeringens anmodan utarbetats, samt om förordningen angående kommunala hyresnämnder. Även bör nämnas den av Svenska stadsförbundet anordnade konferens för överläggning i bostadsfrågan, vilken den 14 och 15 sistlidna april ägde rum under civilministerns presidium. Vid konferensen, som bevistades jämväl av representanter för Malmö stad och dess drätselkammare, beslöts göra det uttalande, som här bifogas såsom *bilaga A*. Uttalandet, vilket utgör en "sammanfattning av överläggningen om stadskommunernas uppgifter i fråga om bostadsbristen under rådande kristid", har av Kungl Maj:t funnits böra anbefallas till stadskommunernas beaktande. Genom resolution den 22 sistlidne april har densamma av Konungens befallningshavande i Malmöhus län över-

sänts till stadsfullmäktige i Malmö med anmodan till dem att, därest bostadsbrist ansågs förefinnas inom staden, tillse, att nödiga åtgärder vidtoges utan onödig tidsutdräkt. Stadsfullmäktiges beredningsutskott har därpå öfverlämnat det sålunda mottagna ärendet till drätselkammaren.

Vad Malmö stad angår är att erinra därom, att efter en period av överproduktion av bostadshus, som dock huvudsakligen gällde större lägenheter, en stagnation inträtt i byggandet redan ett eller annat år innan krigets utbrott. Att förhållandena härstädes redan innan nämnda katastrof inträffade voro på väg att taga en betänkelig utveckling framgick vid den bostadsundersökning som ägde rum i december 1913. I den redogörelse angående denna, vilken är bifogad årsboken för år 1913, framhålles såsom slutomdöme, att ehuru Malmö stad vid den tiden i bostadssocialt hänseende intog en vida gynnsammare ställning än de tre övriga största städerna i riket och i många avseenden vore bättre ställd än ett flertal städer med betydligt mindre folkmängdssiffra, några av de relaterade siffrorna dock vore i och för sig allvarliga nog, och särskilt betonades härvid "det jämförelsevis ringa antalet hyreslediga smålägenheter om 1 och 2 rum och kök".

Sedan den tiden har stadens folkmängd vuxit anseeligt, men inga nämnvärda åtgärder för ökandet av den redan då alltför knappa tillgången på smålägenheter hava vidtagits. Den oundvikliga följden härav framträdde sistlidne april, då ganska många familjer icke kunde beredas bostad. Staden fick skyndsamt ingripa samt provisoriskt anordna uppehållsställen för de husvilla, varjämte ett antal lägenheter för permanent användande inreddes i gamla länsfängelsets domstols- och direktörsflygel. Angående den stora efterfrågan och den alldeles otillräckliga tillgången på enrumslägenheter hänvisas i övrigt till bostadsförmedlingens rapporter. Förhållandena, redan vid april betänkliga, torde komma att till nästa oktober antaga en mycket svårartad karaktär, därest dessförinnan intet varder åtgjort.

Det må framhållas, att även om för närvarande skulle kunna påvisas ett par eller få lediga enrumslägenheter, denna omständighet alldeles saknar betydelse. Det betydelsefulla är, att den behöfliga reserven av dylika lägenheter är, praktiskt taget, helt och hållet konsumerad. Allmänt anses en reserv av mellan 2 och 3 % vara ett minimum, vars överskridande är liktydigt med brist.

Drätselkammaren har sedan någon tid haft under övervägande i vad mån från stadens sida skulle kunna vidtagas åtgärder, som vore ägnade att minska den här påvisade hotande faran och i övrigt förbättra de i förevarande hänseende rådande förhållandena. Under överläggningen hava två av drätselkammarens ledamöter, herrar Johan Nilsson och Malmström, i särskild, till stadsfullmäktige ställd skrivelse, som bifogas såsom *bilaga B.*, sammanfattat sina synpunkter på de dryftade spörsmålen.

Drätselkammaren delar bostadskonferensens mening, att bostadsbristens helst bör avhjälpas genom åtgärder av enskilda intressenter och att endast i sista hand bör för åvägabringande av skyndsamt resultat tillgripas direkt kommunal byggnadsverksamhet.

Stadens ingripande synes kunna fördelas på tre särskilda linjer, nämligen dels åtgärder för smålägenheters anskaffande genom ändringar av förefintliga kommunen eller enskilda tillhöriga byggnader, dels erbjudanden åt byggnadsspekulanter, framför allt sammanslutningar med filantropiskt syfte, av särskilda förmåner från staden, därest de vilja åtaga sig att uppföra byggnader med smålägenheter, dels och uppförande genom stadens egen försorg av dylika byggnader. Samtliga linjerna hava varit föremål för undersökning och – det må redan här upplysas – drätselkammaren har funnit sig böra framlägga till stadsfullmäktige förslag till åtgärder i alla tre hänseendena.

Drätselkammarens skrivelse till stadsfullmäktige innehåller sju olika förslag på byggnader, enskilda såväl som kommunala som skulle kunna ombyggas. Det enda förslag som här redovisas, är Kirsebergs vattentorn.

4) Vattentornet i Kirsebergstaden. Det har befunnits, att i denna byggnad, för vilken staden icke kommer att få annan användning, kunna anordnas, om den inredes med fyra våningar, 24 bostadslägenheter och, om en femte våning tillägges, 30 lägenheter. Kostnaderna härför belöpa sig enligt förslag och beräkningar av drätselkammarledamöterna Melin och Dahlqvist till 63,400 resp 76,000 kr. Dessa lägenheter bliva betydligt bättre än de lägenheter, som skulle inredas i länsfängelset. Uppvärmningen blir hyresgästernas egen sak. Byggnaden bör för ändamålet kunna användas under många år. Detta projekt har befunnits sådant, att drätselkammaren beslutat att, om medel ställas till förfogande, före nästkommande oktober verkställa arbetet.

Med åberopandet av vad nu anförts har drätselkammaren beslutat hemställa att stadsfullmäktige måtte uppdraga åt drätselkammaren att, på sätt drätselkammaren finner lämpligt, besörja ändringsarbete inom staden tillhöriga eller till staden upplåtna byggnader med ändamål av anskaffande av smålägenheter, i första hand enrumslägenheter, ävensom att härför måtte beviljas drätselkammaren ett förslagsanslag av högst 100,000 kronor.

Malmö den 26 maj 1916

På drätselkammarens vägnar
Ivar Öhman

K. Dahlberg.

Om åtgärder för avhjälpande av bostadsbristen.

Till stadsfullmäktige i Malmö.

Bil 1.

Utredning angående åtgärder för avhjälpandet av bostadsbristen i Malmö.

Inom staden tillhörande fastigheter hava även nya lägenheter tillkommit. I förra vattentornet å Kirsebergsbackar har med särdeles gott resultat inretts 20 st. enrums- och 10 st. tvårumslägenheter, vilka sedan 1 oktober bebos av 30 familjer med sammanlagt 135 barn.

Malmö den 1 november 1916

Edv. A. Sjögren.

Ivar Wendt.